

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук, старшого викладача кафедри соціальної педагогіки та педагогічної майстерності Житомирського державного університету імені Івана Франка Котлового Сергія Анатолійовича про дисертаційне дослідження Глушко Надії Василівни "Соціальна реабілітація дезадаптованих старших підлітків у професійних ліцеях", подане до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.05 – соціальна педагогіка

Дисертаційне дослідження Надії Василівни Глушко висвітлює актуальну для сучасної соціальної педагогіки проблему, яка до цього часу досліджувалася фрагментарно і потребує виважених методологічних і теоретичних узагальнень.

Проблема дезадаптації старших підлітків є гострою соціальною проблемою сьогодення, оскільки призводить до значних негативних соціальних наслідків (незайнятість підлітків у соціально схвальній діяльності, загострення проблеми алкоголізму і наркоманії серед підлітків, зростання та загострення криміногенної ситуації, втрати життєвих перспектив у підростаючого покоління), що породжує небезпеку втрати соціального контролю над процесом становлення значної частини старших підлітків, а значить майбутнього трудового потенціалу країни.

Тому актуальність дисертації обумовлена необхідністю оновлення змісту і програмного забезпечення соціальної реабілітації дезадаптованих підлітків у професійних ліцеях, підготовки педагогів до реабілітаційної діяльності та пошуку шляхів партнерської взаємодії з батьками дезадаптованих старших підлітків.

З огляду на сказане, дисертаційне дослідження Глушко Надії Василівни присвячується вирішенню гострої соціальної проблеми – соціальної реабілітації дезадаптованих старших підлітків у професійних ліцеях.

Слід відмітити, що в дисертації всебічно обґрунтовано актуальність теми, чітко визначений категоріальний апарат дослідження – об'єкт, предмет, мета дослідження, окреслено методи дослідження, розкрито його наукову новизну та практичне значення, впровадження та апробацію дослідження. Логічно побудованою та достатньо обґрунтованою є структура дисертації. Привертає увагу те, що зміст кожного розділу чітко підпорядкований меті і завданням дослідження.

Цінність дисертаційного дослідження, на наш погляд, полягає у новизні дослідження

– вперше визначено та обґрунтовано соціально-педагогічні умови соціальної реабілітації дезадаптованих старших підлітків у професійних

ліццях, що сприяють ефективності соціальної реабілітації дезадаптованих старших підлітків у професійних ліццях;

- розроблено критерії, показники та рівні дезадаптації старших підлітків професійних ліцеїв;

- уточнено сутність понять: соціальна реабілітація дезадаптованих старших підлітків та дезадаптовані старші підлітки;

- подальшого розвитку набули зміст, форми та методи соціальної реабілітації дезадаптованих старших підлітків.

У роботі представлені практичні паробки автора які полягають у розробленні та впровадженні змісту науково-методичної роботи з педагогами професійних ліцеїв щодо соціальної реабілітації дезадаптованих старших підлітків та партнерської взаємодії педагогів і батьків дезадаптованих старших підлітків. Положення і висновки дослідження можуть бути використані студентами, викладачами, соціальними працівниками та соціальними педагогами, вчителями загальноосвітніх шкіл і професійних ліцеїв, викладачами закладів професійно-технічної освіти, батьками, практичними психологами, спеціалістами реабілітаційних закладів; у підготовці майбутніх соціальних педагогів під час викладання курсів “Соціальна педагогіка”, “Технології соціально-педагогічної роботи”, “Соціально-педагогічна робота у закладах освіти”; у системі підвищення кваліфікації фахівців соціальної та освітньої сфери.

Для визначення теоретичної основи дослідження залучено широке коло вітчизняних та зарубіжних джерел з проблем реабілітації, соціальної реабілітації, формування і розвитку особистості у підлітковому віці, дезадаптації дітей та підлітків. В цілому автор опрацювала 234 джерел, з них 4 іноземною мовою. Це дозволило їй глибоко проаналізувати й визначитись із сутністю і змістом базових для дослідження понять, зокрема таких як “реабілітація”, “соціальна реабілітація”, “дезадаптація”, “підліткова дезадаптація”, “дезадаптовані старші підлітки”, “соціальна реабілітація дезадаптованих старших підлітків”. Водночас Глушко Н.В. подас порівняльний аналіз тлумачення цих понять різними науковцями, що є досить важливим для усвідомлення їх сутності.

Дисертанткою визначено критерії та відповідні їм показники дезадаптації старших підлітків допрофесійних груп професійних ліцеїв: (соціально-нормативний: знання про норми і правила поведінки у суспільстві, усвідомлення відповідальності за порушення морально-етичних поведінкових норм, навчальна успішність; ціннісно-мотиваційний: мотивація до позитивної самореалізації; сформованість соціальних життєвих цілей і перспектив, ціннісне ставлення до себе та інших; особистісно-поведінковий: дотримання культури спілкування, дотримання здорового способу життя, соціальна активність), схарактеризовано рівні дезадаптації старших підлітків (початковий рівень, ситуативний рівень, критичний рівень).

Автор, на основі теоретичного дослідження проблеми соціальної

реабілітації дезадаптованих старших підлітків визначає соціально-педагогічні умови соціальної реабілітації дезадаптованих старших підлітків у професійних ліцеях, саме: соціально-педагогічна підтримка дезадаптованих старших підлітків у професійних ліцеях; підготовка педагогів професійних ліцеїв до здійснення соціальної реабілітації дезадаптованих старших підлітків; налагодження партнерства ліцею і родини у процесі соціальної реабілітації дезадаптованих старших підлітків, які забезпечили позитивну динаміку зміни рівнів дезадаптації підлітків професійних ліцеїв.

На нашу думку, суттєвим здобутком дослідниці є розробка та теоретичне обґрунтування програми соціальної реабілітації дезадаптованих старших підлітків у професійних ліцеях, визначення основних її напрямів та етапів реалізації. Програма побудована з урахуванням вікових особливостей старших підлітків, їх потреб, інтересів та особливостей індивідуального розвитку і передбачає залучення підлітків у різні види діяльності.

Відзначимо, що автором було розроблено досить детальний кількісний та якісний аналіз отриманих у процесі експерименту даних, які засвідчили значну позитивну динаміку рівнів дезадаптації старших підлітків до професійних груп професійних ліцеїв.

Достовірність результатів підтверджується теоретичним обґрунтуванням проведеного дослідження, поєднанням кількісного та якісного аналізу отриманих емпіричних даних. *

Результати дослідження були анотовані на 7 конференціях різних рівнів і опубліковані в 17 працях автора (11 одноосібні). Усі праці відповідають темі дисертації, в них достатньо повно відображені ключові положення наукового дослідження Н. В. Глушко.

Результати дослідження дають підстави вважати, що сукупність одержаних наукових висновків мають суттєве значення для теорії і практики соціальної роботи.

Варто підкреслити, що автореферат дослідження повною мірою відображає основний зміст, структуру, головні положення та висновки дисертації. Загальний обсяг основного тексту дисертації відповідає вимогам до написання кандидатських дисертацій. Текст автореферату відповідає тексту дисертації.

Нопри значущість отриманих Н.В. Глушко теоретичних, методичних і практичних дослідницьких результатів, мусимо висловити деякі зауваження і побажання до дисертаційного дослідження:

1. Вважаємо, що було б доцільніше більш повно представити регіональний досвід вирішення питань соціалізації дезадаптованих підлітків.

2. У роботі не внесітлений зарубіжний досвід соціально-педагогічної роботи з дезадаптованими старшими підлітками.

3. В представленому діагностичному інструментарії дослідження дезадаптації старших підлітків (таблиця 2.1) варто вказати авторів усіх використаних методик.

4. Текст дисертації містить окремі граматичні помилки та стилістичні огріхи.

Зазначені зауваження і побажання мають, однак, дискусійний характер і не знижують теоретичного, методичного й практичного значення виконаної Н.В.Глушко дисертаційної роботи.

В цілому можна зробити висновок, що дисертаційне дослідження Глушко Н.В. "Соціальна реабілітація дезадаптованих старших підлітків у професійних ліцях" є самостійним, завершеним, відповідає чинним вимогам до кандидатських дисертацій, а його автор – Глушко Надія Василівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.05 – соціальна педагогіка.

Офіційний опонент
кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри соціальної педагогіки
та педагогічної майстерності
Житомирського державного
університету імені Івана Франка

С.А.Котловий

Підпис офіційного опонента к.п.н. Котлового С.А. стверджую.

3 січня 2017 р.

Проректор з наукової роботи
та міжнародних відносин

Н.А.Сейко